

TEMEL VETERİNER PARAZİTOLOJİ

KISA ÖZET

KOLAYAOĞ

Ünite 1: Parazitoloji'ye Giriş

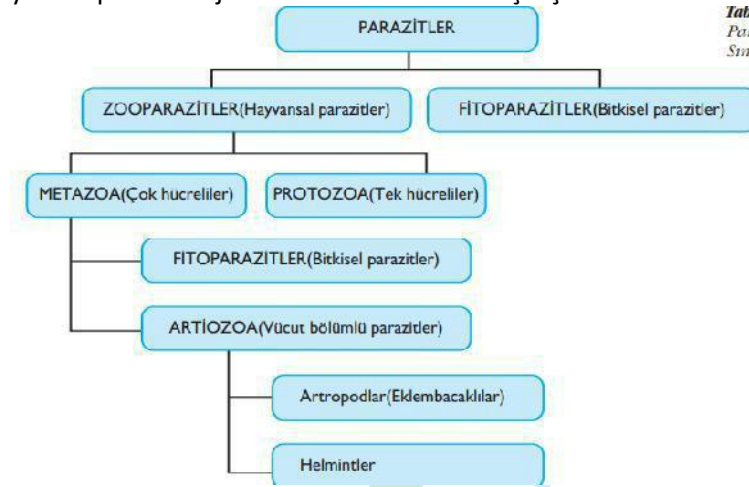
Parazit ve konağı;

Parazit kelimesi yunancadan köken alır. Canlı bir organizmanın içinde veya üzerinde sürekli veya geçici olarak besin ve yer bulabilen bu canlılara **parazit** adı verilmektedir. Parazitler başka canlıların zararına yaşayan varlıklar olup paraziti barındıran ve onun yaşaması için gerekli eksikleri tamamlayan canlıya ise **konağı** denir.

Parazitleri ve bunların konakları ile olan ilişkilerini araştıran parazitoloji bilimi biyolojinin en ilgi çekici bilim dalıdır.

Parazitlerin sınıflandırılması;

Bu konuda parazitlerin sınıflandırılması ve bazı tanımlar yapılmıştır. Parazitlerin hayvanlar alemindeki yeri ve parazitoloji anabilim dalındaki ana çalışma alanları hakkında şematik bilgiler verilmiştir.

Parazitoloji bilimi başlıca üçe ayrılır.

Bunlar;

1. Protozooloji.....Protozoa'ları (Tek hücreli parazitler)
2. Helmintoloji.....Helmint'leri (trematod, cestod, nematod dışı parazitler)
3. Artropodoloji.....Artropod'ları (insekta, akarektoparazitler) inceler.

Yaşam şekilleri ve parazitizm'e geçiş;

Serbest yaşam ile paraziter yaşam arasında parazitizmin farklı basamakları bulunmaktadır.

Bunlar **Serbest, Kommensalizmus, Forezis, Mutualizmus, Simbiyoz ve Gerçek Parazitizm'dir**. Bu yaşam şekilleri derece derece parazitizme doğru gidişi ifade eder. Buradaki örnekler paraziter etken ve hastalıkları anlamamız konusunda en önemli örneklerdir.

Serbest Parazitizm:Bozulmuş organik materyal üzerinde yaşayan ve canlı organizma ile herhangi bir direkt ilişkisi olmayan Saprofitve saprozoalar bu grup içindedir. Bu gruptaki canlılar su, nemli toprak ve çürümüş organik materyalde bulunup parazitlerle bir bağlantısı yoktur.

Kommensalizmus: 'Aynı masada yemek' anlamına gelmekte, konuk olan canlının konağın gıda artıkları veya sindirilemeyen besinini paylaşmakta ancak misafir olduğu canlıda bir zarar oluşturmamaktadır. Bu paylaşım sadece gıda ortaklığı olmayıp ortakların korunması, barınak sağlanması ve düşmanların haber verilmesi gibi aşamaları da içerir.

Forezis:Değişik iki organizma arasındaki ilişki, birisinin diğerine barınak veya ulaşım sağlaması, ya da onu korumasıdır. Örnek olarak Fierasfercinsine bağlı balıkların deniz yıldızı, midye veya istiridyelerin

solunum sistemi veya vücut boşluklarında yerleşip orada yaşamalarıdır. Fierasfer'ler gıdalarını yaşadıkları konaklardan almazlar, crustaceaları yiyerek hayatlarını devam ettirirler. Bu da parazitizme geçişte ilk basamağı oluşturmaktadır.

Mutualizm:iki canlının birbiri ile olan bağlantısından iki tarafta yararlanmaktadır. Bazı protozoaların ve omurgasız hayvanların içinde bulunan Zoochlorella (Yeşil alg) ve Zooxanthella(sarıkahverengi alg) lar barınak bulmakta, karbonik asit ve benzeri bileşiklere kolayca ulaşabilmektedir. u protozoonlarda çoğalma ikiye bölünerek ve çok hızlı olmaktadır. Yaklaşık bir gün ömrü olan bu protozoonların ölümü ile parçalanmakta ve konak tarafından sindirilmektedir. Ruminantlar ihtiyacı olan total azot (nitrojen) ihtiyaçlarının beşte birini bu yolla sağlamaktadır. Bu şekilde iki tarafta birbirinden yarar sağlamaktadır.

Simbiyoz:Yunanca'da beraber yaşama anlamındadır. Mutualizmus'ta birlikte yaşayan iki canlı arasındaki ilişki esnektir. Canlılardan biri diğerinden ayrılabilir ve yaşamına devam eder. Simbiyoz'da ise canlılar birbirinden ayrılmaz eğer bu gerçekleşirse ikisi de ölür. Bir alg ve bir mantar bir arada yaşayarak liken'i oluşturur.

Parazitizm:Canlı üzerinde veya içinde geçici ve sürekli yaşadığı konağın zararına ondan bir yarar sağlamaktadır. Keneler geçici parazit özelliğinde olup kan parazitleri sürekli parazittir. Geniş anlamıyla parazitizm özelleşmiş bir yaşam şekli olup bu şekilde yaşam için bazı adaptasyonlar ve değişiklikler geçirmiştir. Parazit farklı konaklara farklı şekillerde ve farklı metabolik derecelerde adapte olabilir.

Dünya'da ve Türkiye'de parazitoloji tarihi;

Paraziter etken ve hastalıklar insanları eski çağlardan beri yakından ilgilendirmiştir. Bu konu üç önemli periyotta incelenebilir.

Bunlar;

Eski Periyod(Mikroskobun Bulunuş Öncesi),

Yeni Periyod(Mikroskobun Bulunuş Sonrası) ve Türkiye'de Parazitolojinin Gelişimi' dir.

Parazitler ve hastalıkları ile yapılan çalışmalar Modern parazitoloji biliminin oluşmasına sebep olmuş ve birçok paraziter etkenle mücadeleye ışık tutmuştur. *Parazit ve parazit hastalıklarını isimlendirmek* Parazitler ve hastalıkları halk arasında farklı isimlerle adlandırılabilir. Örneğin nokra (hypoderma),sakırğa (kene), kum kelebeği (dicrocoelium)gibi veya hastalığı bulan kişinin adı Bilharzia gibi isimlerle anılabilir.

Her canlının ve parazitlerin iki kelime ile anılması ilk defa İsveç'li hekim ve biyolog Linnaeus (18.yüzyıl) tarafından önerilmiş ve 1900 yılında Londra'da uluslar arası Zooloji kongre'sinde 36 maddelik bir kararla ilan edilmiştir. Bu kurallar parazitler ve hastalıklarını herhangi bir kargaşalık olmadan anlamamıza neden olur.

Türkiye'de Parazitolojinin Gelişimi

Ülkemizde II. Mahmut zamanında modern Tıp ve Veteriner eğitiminin başlaması ile önce 1838'de Mektebi Tıbbiyei Askeriyei fiahanede İstefanaki, Pavlaki, Abdullah, Hüseyin Remzi ve Hulusi beyler Tıbbi Zooloji ve Parazitoloji dersleri vermeye başlamış, Abdullah Bey, Tıbbi Zooloji kitabını Fransızca kaleme alarak Entomoloji (Artropodoloji) biliminin öncüsü olmuştur

PARAZİT VE PARAZİT HASTALIKLARININ İSİMLENDİRİLMESİ

Parazitler ve hastalıkları halk arasında farklı isimlerle adlandırılabilir. Örneğin nokra (hypoderma), sakırğa (kene), kum kelebeği (dicrocoelium) gibi veya hastalığı bulan kişinin adı Bilharzia gibi isimlerle anılabilir.Her canlının ve parazitlerin iki kelime ile anılması ilk defa İsveç'li hekim ve biyolog Linnaeus (18.yüzyıl) tarafından önerilmiş ve 1900 yılında Londra'da uluslararası Zooloji kongre'sinde 36 maddelik bir kararla ilan edilmiştir. Bu nedenle bilimsel olarak anlaşmanın uluslararası tam olabilmesi

için parazitler Latince ve iki isimle (Binominal) adlandırılır. Bunlardan ilki parazit in bağlı olduğu cinsi, ikincisi türü göstermektedir.

Örneğin

Ixodes ricinus olduğu gibi.
(cins) (tür)
İkinci isim her zaman küçük harfle başlamalıdır isimlendirmede bazen iki yerine 3 isim de kullanılır (trinominal) Üçüncü isim tür altını gösterir. Örneğin;
Sarcoptes scabiei variete canis olduğu gibi
(cins) (tür) (tür altı)
Nadiren üç isimlendirme de; (Quatrimonial) cins altı da gösterilebilir ve bu parantez içinde yazılır. Örneğin;
Trichonema (Trichonema) nassatum parvum olduğu gibi
(cins altı)
Parazitlerin kökleri ile birlikte isimlendirilmesi de (Uninominal) aşağıdaki gibi yazılır.
Arachnida.....Sınıf
Acarina.....Sınıf altı
Seksiyon Metastigmata.....Dizi
Chelicerata
Ixodoidea.....Aile üstü
Ixodidae.....Aile
IxodesCins pibi

Bu Özeti tamamladı,Çık mış Sorularını,Deneme Sorularını a dresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/temel-veteriner-parazitoloji-ady212u?search=LBV102U>